

SCHERZANDO

REVISTA CATALANA MUSICAL

ANY IX. GIRONA, X DE FEBRER DE M.CM.XVIII. NVM. LXXXIII

La Sardana

MB motiu del Concert de Sardanes executat fa poc per les orquestres empordaneses al Palau de la Música Catalana, un agut crític, qui amaga el nom sota el mot de *Salvatore*, ha publicat a *Las Noticias* dos articles que per la seva importància ens obliguen a fer algunes consideracions i a glosar conceptes per a major tribut al nostre excel·ls ball popular.

La sardana dençà de la seva creació per En Pep Ventura fou, fins a les temptatives atrevides de renovació iniciades poderosament per En Garreta, gaire bé oblidada pels bons músics de la terra. Vivia arreconada pels pobles humils, on els directors de les cobles feien tota mena d'*arreglos* disparatats i terribles. Aparagueren sardanes compostes amb retalls de les òperes més en boga, amb cançons sarçueleres i fins els himnes patriòtics de casa i de terres llunyes serviren per compondre una nova dansa catalana. Algun que altre compositor agafava a l'atzar una melodia catalana, algun que altre, ben pocs, treballava seriosament dintre els cànons d'una puresa popular remarcable.

Vingué després el ferm renaixement patriòtic del nostre poble, i la sardana, com tot lo que'ns donava caràcter, pròpia fesomia, fou estimada per tothom, i sortint dels seus límits empordanesos, s'expandí per totes les encontrades de Catalunya triomfant arreu i aclimatant-se a la ciutat de Barcelona.

GENBRATITAT DE CATALUNYA
DEPARTAMENT DE CULTURA
BIBLIOTECA DE GIRONA

Data d'aquesta època que'ls músics de vàlua i de nom reconegut començaren a fer sardanes i els seus noms encapçalaren sovint els programes de les festes majors de pobles rurals.

El crític de *Las Noticias*, divideix aquests moderns compositors amb dós agrupaments principals: *puristes empordanesos* i *ecléctics barcelonins*. Els primers perquè creu que mantenen fermament el purisme tradicional, i els segons, per introduir a les danses populars catalanes polifonies, atreviments orquestrals i refinaments que desfiguren el seu veritable caràcter.

En les crítiques al·ludides, hi ha una marcada i raonada hostilitat pels novíssims compositors de la capital catalana. Mes cal confessar, que no són pas solament els *ecléctics* els qui s'han equivocat en la composició de la nostra dansa popular, i que també els *puristes*, han fet quasi sempre una obra falsa i anecdòtica.

La sardana, ara i sempre, ha sigut pels músics de casa, en general, com un motiu per a estrenar-se. Com vulgarment se diu, tothom s'hi ha vist amb cor. Han buscat pacientment dintre un rovellat folklore una cançó melancòlica, com més trista millor, i l'han portat a la plaça pública creient que'l gemegar de la tenora havia de portar tot l'èxit de la jornada. I quasi sempre, forçosament, sortí una obra sense vida, encarcerada i carrinclona.

La sardana no serà mai la feina torturadora i cerebral d'un tècnic preocupat solament d'espantarrar amb son treball novíssim i original; mes tampoc serà la cançó morta recullida en afraus llunyanes de la meravellosa plana empordanesa.

La sardana ha d'esser quelcom de viu encar en l'ànima senzilla de la gent de l'Empordà, fugint d'anecdotes i de sentimentalismes cèltics. Quelcom que vibri com el seu sol magnífic, que acoroni i tingui regust del Mediterrani clàssic.

Un dels que més s'ha acostat a la veritable sabor, ha sigut En Morera.

Les seves sardanes són danses que'l poble comprèn i estima amb devoció. Porten meravellosament l'encís de la festa, semblen madurades sota la besada potent de la nostra tramontana. Són d'una popularitat nova, d'una popularitat viva; són sentides pel poble i amades pel poble.

El jove i la donzella que la dansen, senten al finir l'últim repunteig, un

encantament joiós. No són compungits per les lamentacions tristes ni pel farragós treball d'una música incomprendible, sinó lassos d'un cansanci sa nitós, contents d'un plaer triomfal.

Jo no diré pas que les danses d'En Morera siguin les *úniques* sardanes. Mes jo m'atreveixo a dir que són les millors.

X. MONSALVATJE

“Les Cançons del Nadal”

D'EN JOAN LLONGUERAS

NS vingué aquest llibre, clar i esponjós, en una de les clàssiques diades del Nadal, i el llegirem en una bella tarda vora el foc de la llar ciutadana.

¿Serà del cas dir el grat que'n sentirem al mestre Llongueras, d'aquest púdic ramellet de Nadales, orlades amb versicles lleugers i sons i opulents del músic-poeta?

A la manera del Charles Pégny, amb una bella retirança als versos de l'*Elogi de la Nit*, el mestre Llongueras discorre el sentit pietós de les Nadales que publica, i en el plàcid discorre del vers—vers solament en l'emoció i en l'al·legoria, que no en la forma i en el ritme—sapigué interessar-nos i encomanar-nos el pietós follageix de la devoció. Adhuc les cantàrem, amb l'entonació sol·lemne de l'amor.

Aquesta obreta d'En Llongueras és, primer que tot, l'obra d'un creient, el batec d'una ànima pietosa i afectada pel Sant Misteri, que escorcolla amb seny i amb saviesa àdhuc, la rica vena popular, la veu calenta d'amor dels rústecs i dels pobletans i dels pastors qui canten les albaides de la Santa Naixença del Senyor, a Betlhem, en tots els recònics de la nostra terra.

Té un grat perfum de liturgisme aquest llibret candorós i nítid com un dia de Gener...

Enhorabona al seu autor; enhorabona als qui l'hagin posseït, i també a

qui el tregué d'estampa tan bellament adornat de boixós perfumats d'època i unguits de cristiana i catalana sentor.

LLUIS G. PLA, PVRE.

Girona.

Correspondència

CASSÀ DE LA SELVA. Heu's-aquí el programa de les obres que'l Quintet Empòrium de Girona ha d'executar en el Centre Econòmic en els concerts dels dies 10, 11 i 12 de febrer: Dia 10: «Les Cavaliers de la Reyna», Caffot; «Mort d'Ass», Grieg; «Andaluza», Granados; «Tannhäuser», Wagner; «The romantic Girl», Worsley; «Lohengrin», Wagner; «Intermezzo», Gillet; «Serenade Pampadour», Worsley. —Dia 11: «Serenata Española», Albèniz; «Mefistofele», Boitto; «Dansa caracteristique», Salomone; «Aida», Verdi; «Babillage», Gillet; «Samson et Dalila», Saint-Saëns; «Fantasia española», Costa Nogueras; «Serenade-Idille», Fusté —Dia 12: «Maritana», Wallace; «Berceuse», Quarensky; «Bohème», Puccini; «Gentillesse», Worsley; «Eva», Lehar; «Tannhäuser», Wagner; «Mefistofele», Boitto; «Chanson-Poetique», Worsley.

■ L'Orfeó Catalunya prepara per al dia de Sant Josep un concert amb la cooperació de l'orquestra La Selvatana, donant una nova audició a chors, orquestra, piano i armònim de l'excelsa obra de Cèsar Franck «Benaventurances».

Oportunament publicarem íntegrament el programa.

■ L'orquestra La Selvatana, corresponent a les simpaties demostrades pel públic, ha millorat notablement el conjunt instrumental, ingresant a l'entitat nou professorat.

LA BISBAL. L'Orfeó Empòrium, organitza per a la propera Quaresma, una sèrie de concerts amb el concurs de l'orquestra La Principal i altres entitats que anunciarem oportunament.

FIGUERES. El notable Quintet Empòrium, de Girona, donarà el dia 14 del proper mes de març un concert a la Societat de Concerts, donant a conèixer els quartets òp. 64, Haydn, i òp. 12, Mendelssohn. El pianista del Quintet En F. Casellas, interpretarà la sonata núm. 6 de Beethoven i unes «Danses» d'En Granados.

VIC. Per a commemorar l'aniversari de la mort del mestre Espadaler, els orfeons «Vigatà» i «Muntanyenc» i l'orquestra Municipal, han celebrat una diada altament impressionant per tots aquells qui tant estimaven en vida al mestre Joan Espadaler.

Totes aquestes entitats donaren un concert al Teatre Principal davant d'un públic que omplenava aquell local, i totes les obres executades originals dels plorat mestre, com «La Pastorella del Fonticó», «La Rosous», «Sospir de Maig», «Cançó de l'ocell», «Les Corrandes» i altres, motivaren moments sensacionals en recordança de l'obra culta que amb tant entusiasme havia portat a cap aquell mestre, quin record perdurarà eternament entre els vigatans. Una ovació coronà la tasca d'aquelles entitats, que es feu estensiva als mestres directors Morató i Espadaler (R.) com a símbol per a proseguir, amb el mateix entusiasme, l'obra començada pel difunt Espadaler.

RIPOLL. Sots la direcció del mestre En Ramon Serrat, es projecta la creació de l'Orfeó Ripollés. Els treballs preliminars, van donant un eficaç resultat fent preveure serà prompte una bella realitat.

PALMA DE MALLORCA. L'excel·lent Quartet Renaixement ha donat un concert, figurant en el programa els quartets de Beethoven en «mi menor» òp. 74 i en «fa» òp. 59, núm. I; de Mendelssohn, en «mi bemol», òp. 12; de Mozart, en «si bemol», núm. 22; de Debussy, en «sol menor», òp. 10; de Schumann, en «la», òp. 41; de Schubert, en «la menor», òp. 29, i d'Haydn, en «la», òp. 74, núm. II. Ademés de aquestes obres, ha donat a conèixer les «Noveletten» de Glazunow, obtinguent un senyalat triomf per la puresa en la interpretació.

✱ Sots la presidència del professor de música de l'Escola Normal En Bartomeu Simó s'ha fundat un montepiu en el qual hi ha congregat tot el professorat-music de la capital.

MADRID. L'orquestra de Benedito prossegueix el cicle beethovenià en el Gran Teatre. En els mateixos concerts, ha donat a conèixer les obres premiades pel jurat del concurs que la revista «Música» va convocar i que per cert ha donat un resultat excel·lent. El jurat, compost pels mestres Bretón, F. Arbós, del Campo, Villar i Gómez, ha escullit de les trentaset obres presentades, sis dels autors Josep Franco, director de la Banda Municipal de Irún, Lluís Bonaterra, de Figueres, Ortega Lòpez, director de la Banda de Pamplona, Frederic Moreno, Manuel Font i Eduard Escobar, professor de la Reial Capella.

COMILLES. Sots la direcció del mestre P. Nemesi Otaño, ha tingut lloc en el saló d'actes de la Universitat Pontifícia, un concert amb següent programa:

«Agelus ad Pastores» de l'oratori «Christus», Litz; «El miracle de les roses», de l'oratori «Santa Isabel», Litz; «Lohengrin» (acte primer, escena III de la «Invocació», Wagner; «Quinta Benabenturança», C. Frank; «Balada», Schubert; «El balengrejo» ball burgalès a sis veus, P. N. Otaño; «Amén» de l'oratori «Mesias» i «Fuga» a quatre veus i acompanyament, J. F. Haendel.

Les parts vocals estaven confiades a la Schola Cantorum, de qual entitat és director el P. N. Otaño.

LA CORUNYA. La Societat Filarmònica ha inaugurat la temporada amb uns concerts que han donat la notabilíssima orquestra madrilenya que dirigeix En Pèrez Casas, el Quartet Espanyol que'l formen els professors Corvino, Cano, Alcoba i Taltavull, i la celebrada cantatriu Age Lahovoska acompanyada al piano per En Manel Falla.

En Pèrez Casas ha deixat un grat record amb la interpretació de les obres de Gluck, Franck, Debussy i Rimskykorsakoff, i lo mateix pot dir-se del Quartet Espanyol que amb acert i delicadesa executà els quartets d'Haydn, Grieg, Mendelssohn i Tschaikowsky.

Noticiari

El Ministre d'Instrucció Pública, basant-se en el plan de la reforma de l'ensenyament de la música en les Escoles Normals proposada per tots els professors i professores d'aquests centres docents, ha demanat informe a tots els claustres de les Normals d'Espanya en el sentit de si creuen necessari l'ampliació de coneixements musicals, reformant l'actual sistema, envers l'ensenyança d'aquesta assignatura. Pel que afecta a les Normals d'aquesta ciutat, amb satisfacció hem de consignar que'ls directors senyoreta Vallet i En Cassià Costal, d'acord amb els professors i professores, per unanimitat han dictaminat proposant al Ministre del ram, la necessitat urgent d'implantar les reformes proposades pel professorat, per entendre són la base de l'educació del sentiment, a l'ensem que col·loquen a les Normals espanyoles al nivell de les d'altres nacions més civilitzades.

Sabem que són molts els claustres d'altres escoles que han informat en el mateix sentit i faran lo propi els que encara no s'han reunit. Aixís, doncs, podem augurar que aquesta campanya tindrà un felix coronament, que ha d'enorgullir a sos iniciadors, siguent aquests els professors de les Normals de Catalunya entusiàsticament secundat pels d'arreu de la Península.

✱ Tota la premsa madrilenya dedica xardorosos el·logis al compositor català En Jaume Pahissa amb motiu de la seva última producció «Obertura sobre un tema popular català» estrenada al Teatre Price per l'orquestra Filarmònica que dirigeix el mestre Pèrez Casas. Autoritats musicògrafs com En Turina i En Subirà, han publicat encomiàstics articles coincidint en que En Pahissa és un excel·lent compositor i un contrapuntístic que ocupa un lloc preeminent.

✱ La «Revista de Vic», en la seva secció musical, hi apareix un article que el firma En Morató (B.) i se les emprèn contra l'empresari del Liceu per l'abandó en que té als nostres autors. Es això una veritat, encara que molt amarga; mes

nosaltres no volem culpar solament a l'empresa, per quant part d'aquesta responsabilitat la contreu el públic que sols acudeix al Liceu enlluernat pels cartells en quins apareixen, amb grosses lletres, els noms dels «divos», figures dominants del públic, encara molt inculte.

✧ Del mestre En Felip Pedrell rebem la següent carta, quina publicació no sabem resistir pel seu interès envers a SCHERZANDO:

«Sr. Director de SCHERZANDO.—Distinguido señor de toda mi consideración: Me pide usted con tan buenas razones mi colaboración a la revista SCHERZANDO que, francamente, siendo mi monomanía hacer obra de cultura musical, de la que tan necesitada andan la gente profesional como el público, que no puedo, ni debo, ni sabría sustraerme a ello. Sólo he de advertirle que no podrá ser tan frecuente, como yo quisiera, esta colaboración, porque el donativo absoluto que he hecho de todas mis obras, así musicales como literarias, de todos mis libros y de todo mi cartulario a la Biblioteca del Institut d'Estudis Catalans, que ahora tendrá su sección musical, aumentada anualmente, es y representa para mi un sobrecargo de trabajo, pues se ha de acrecer dicha Biblioteca con las obras más importantes que nos han legado los antiguos maestros de nuestra patria.

Mas esto no impedirá del todo que yo me muestre agradecido a su invitación.

Reconózcame, le ruego, por su amigo q. l. b. l. m., FELIPE PEDRELL.»

✧ L'exími violinista En Manén, ha donat uns concerts al Palau de la Música Catalana que han constituït per l'il·lustre artista altres tants èxits. L'espectació observada per a oir al virtuós, era justificada si es té en compte que feia molt temps no havíem fruit d'aquell Art que En Manén ha transportat a divines regions.

✧ El dia 20 del passat gener, va tenir lloc a Barcelona, en forma senzilla i solemne, la col·locació a la casa del número 20 del carrer de Girona, on habità últimament el malaurat mestre Granados, de la làpida que commemora la fi tràgica d'ell i la seva esposa en el torpedeig del vapor «Sussex» el dia 24 de març de 1916, quan retornaven a nostra pàtria. Aquest pietós homenatge l'ha portat a terme el Círcol Artístic d'aquella ciutat.

✧ L'eminent musicògraf el mestre En Felip Pedrell acaba de fer donació completa i immediata de tots els seus llibres i manuscrits a l'Institut d'Estudis Catalans, enriquint-se aixís, per a ocupar el lloc que es mereix, la secció musical de la Biblioteca de Catalunya. Mereix lloances l'exemple donat per l'il·lustre compositor.

✧ El claustre de professores de l'Escola Normal de Mestresses, ha proposat per unanimitat per al càrrec d'auxiliar de música d'aquell centre docent, a la distingida professora de piano Na Dolors Jordà.

Bibliografia

SU VIRGINAL PUREZA. Novel·la de J. Subirà. Llibreria Pueyo, Madrid.

Del conegut i notable musicògraf D. Josep Subirà, hem rebut, ara darrerament, la subtil novel·la «Su virginal pureza». En aquesta obra, com en quasi la totalitat de les que'l seu autor té publicades, més que l'artista, o millor dit, el novel·lista, hem de veure a l'infadigable pedagog musical, que aprofita la forma de la novel·la per una més eficaç divulgació de la ciència i l'amor de la veritable música.

«Su virginal pureza» és, doncs, una conferència més de les que hem tingut el goig d'aplaudir i d'escoltar del Sr. Subirà.

Un poc metafísica, l'obra; plena d'una veritat i d'una realitat, ben remarcable; aduint argument, desfent sofismes; esgrimint l'ironia com una arma de dos fils; es manté sempre la narració en un viu interès pel llegidor, suggestionat per la forma brillant i concisa de la seva prosa i la justesa i l'ànima dels personatges.

Agraïm al seu autor la finesa que ha tingut amb la nostra revista. —P.

Amb el títol de *Els Infants Cantaires* acaba de publicar-se un ben triat recull de dotze cançons originals per a cant i piano, musicades per En Felip Plantada. Formen la col·lecció: «La Mare de Déu», «La son», «Les filles del rei», «Els comtes», «Castigat», «Alegria», «Nadal», «El Mestre», «La Birandó», «Sol, solet...», «Les gerres del Cel» i «L'Avi Pelacanyes». Adornen la publicació uns alusius dibuixos d'En F. Lòpez i la lletra és dels coneguts poetes Riera i Bertran, Marinello i Bori i Fontestà. Les melodies són altament inspirades, i sa harmonització, sens recórrer a efectes rebuscats, apareix franca i espontània, circumstància que la fa per demés interessant tinguent en compte l'objectiu de son destí. Es recomanable baix tots conceptes, no sols per son valor artístic, sí que també per sa oportunitat. Avalorà el recull la firma d'En Plantada, i té l'obra el doble interès d'esser premiada en les Festes de la Música organitzades per l'Orfeó Gracienc i a Canet de Mar. Això és el millor el·logi que pot fer-se.

La nit de Nadal, sardana. B. Morató Maynou.—Aquest és el títol d'aquesta publicació que acaba d'aparèixer i que amb gran competència ha volgut fer son autor una producció verament acabada. Les formes harmòniques, de la més alta escola moderna, hi apareixen tractades d'aital faisó, que promptament s'hi observa que En Morató Maynou ha seguit les orientacions d'un mestre eminent i que a jutjar per la factura conjuntal de la partitura, podria esser aquest el nostre primer harmonista N'Enric Morera.

La melodia, sens esser del tot original, la fa interessant el marc en que va revestida i que sens dubte dóna lloc a que la instrumentació pugui produir un efecte per demés remarcable.

Serà *La nit de Nadal* un dels èxits de la propera temporada, que en poden pendre bona nota les cobles que cultiven amb seny el gènere sardanístic.—S.